

FELSEFE

SORU BANKASI

Levent ÜLVAN

ALTIN KİTAP

Çözdüğün her soru altın değerinde!

HAMLEDE
3M2T

Felsefe Soru Bankası

Dikkat! Kitabın tamamı yüksek düzeyde görsel, sanatsal ve akademik işçilik ürünüdür.

Her hakkı Tammat Yayıncılık ve Eğitim Danışmanlık San. Tic. Ltd. Şti'ye aittir.

Lütfen tamamen ya da kısmen kopya etmeyiniz.

Kopya ediyorsanız sevmişsiniz, demektir .

O hâlde satın alın yenilerinin yazılmasına vesile olun.

---

genel yayın yönetmeni	: Süleyman TOZLU
editör	: Yunus SEVİNDİK
ISBN	: 978-605-274-010-1
baskı	: WPC Matbaacılık San. Tic. A.Ş.
baskı tarihi	: 2019
yayıncı sertifika no	: 44353

Şenlikköy Mahallesi Cevizli Sokak No:16 D:6
Florya Bakırköy/İstanbul
t/ +90 212 424 00 64
bilgi@tammatyayincilik.com
www.tammatyayincilik.com

3 HAMLEDE MAT nedir?

Hamle **1**

kuralı öğren

O hücrede anlaşılması gereken kural ya da formülü içerir.

Hamle **2**

örneği incele

Verilen kuralı en iyi açıklayan örneği içerir.

Hamle **3**

bir de sen dene

Özel bir sıralama ile hazırlanmış sorularla öğrenilenlerin pekişmesi sağlanır.

Felsefe "3 hamlede mat" edilir mi?

akıllı hamleler

de ne demek?

Bu kitaptaki hiçbir soru rastgele yazılmadı! Bu sebeple "akıllı hamleler" adını verdiğimiz testleri dersten hemen sonra çözdüğünde varsa felsefe dertlerini üç hamlede mat edebilirsiniz!

başka başka?

Hamle sorularının ardından, öğrenilen hamleleri bir arada kullanabilmek ve pekiştirmek için ara testler hazırladık.

$E = mc^2$

Soruların Mutfağında kim mi var?

Bu kitabın arkasında en alt seviyeden en üst seviyeye kadar farklı öğrenci grupları ile uzun yıllar çalışmış, usta felsefe hocaları vardır.

içindekiler

felsefe

Ünite 1	FELSEFEYE GİRİŞ	
	Felsefe Nedir?	8
	Felsefenin İşlevi	16
Ünite 2	BİLGİ FELSEFESİ (EPİSTEMOLOJİ)	
	Bilgi Felsefesi	34
	Bilgi Kuramı	44
	Bilgi Felsefesinin Problemleri	48
Ünite 3	VARLIK FELSEFESİ (ONTOLOJİ)	
	Varlık Felsefesi	74
Ünite 4	AHLAK FELSEFESİ (ETİK)	
	Ahlak Felsefesi	98
	Ahlak Felsefesinin Temel Soruları	102

3 HAMLEDE 3M3T

Ünite 5	SANAT FELSEFESİ (ESTETİK)	
	Sanat ve Felsefe.....	122
	Sanat Felsefesinin Temel Kavramları	126
	Sanatı Açıklayan Görüşler	130
Ünite 6	DİN FELSEFESİ	
	Din ve Felsefe	150
	Din Felsefesinin Temel Soruları	156
	Tanrının Varlığı Problemi	160
Ünite 7	SİYASET FELSEFESİ	
	Siyaset Felsefesinin Konusu	170
	Siyaset Felsefesinin Temel Soruları	174
	İdeal Devlet Arayışları.....	180
Ünite 8	BİLİM FELSEFESİ	
	Felsefi Açıdan Bilim	196
	Bilimin Tarihsel Gelişimi.....	202
	Bilime Farklı Yaklaşımlar	206
	Bilimi Niteleyen Özellikleri.....	210

aklında bulunsun!

3 HAMLEDE MUT

 **Üşenme,
erteleme,
vazgeçme!**

**Dersi
derste
öğren!**

Anlamadığın
her şeyi
sor!

**Öğretmenini
iyi dinle!**

**Bol
soru çöz!**

Bir soruda tıkanırsan
**en sona bırak,
çözdiğünü göreceksin!**

**Boş soru
bırakma!**

tüm bunlara rağmen
hala çözemediğin soru
varsa kitabımızın
internet sayfasından,
öğretmeninden ya da
arkadaşlarından yardım al!
Asla vazgeçme!

**Çözemediğin
soruları hemen geçme!
Uğraş!**

Yukarıda belirttiğimiz
şekilde çalışıldığında
öğrendiklerini kolay kolay
unutmadığını ve
aldığın mesafeyi görünce
şaşıracaksın!

Felsefe, mutluluk oldu.

1. ÜNİTE
FELSEFEYE
GİRİŞ

FELSEFE NEDİR?

FELSEFENİN ANLAMI

FELSEFENİN DOĞUŞU

FİLOZOFLARIN ÖZELLİKLERİ

FELSEFENİN ALANI

FELSEFENİN TEMEL
PROBLEM ALANLARI

Varlık Felsefesi (Ontoloji)

Bilgi Felsefesi

Değerler Felsefesi (Aksiyoloji)

FELSEFENİN İŞLEVİ

FELSEFİ DÜŞÜNENİN
NİTELİKLERİ

FELSEFE-HİKMET İLİŞKİSİ

FELSEFEDE TUTARLILIK

FELSEFENİN
BİLİMLE İLİŞKİSİ

FELSEFE - BİLİM

FELSEFE - DİN

FELSEFE - SANAT

FELSEFE-YAŞAM İLİŞKİSİ

FELSEFE-DİL İLİŞKİSİ

2. ÜNİTE
BİLGİ
FELSEFESİ
(EPISTEMOLOJİ)

hamle soruları

1

HAMLE - 1

kuralı öğren!

FELSEFE NEDİR?

FELSEFENİN ANLAMİ

Felsefe, Yunanca "sevmek" anlamına gelen "philia" ile "bilgelik" ve "hikmet" anlamına gelen "sophia" sözcüğünden türetilen **philiasophia** sözcüklerinden oluşmuştur.

(sevmek) +(bilgelik)= (bilgelik sevgisi) = Felsefe

Felsefeyle ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Felsefe yapmak, doğru düşündürmektir. (Hobbes)
- Felsefe, inanılanı anlamaya çalışmaktır. (Anselmus)
- Felsefe, insanın gücü ölçüsünde varlığın hakikatini bilmesidir. (El Kindi)
- Felsefe, neleri bilmediğini bilmektir. (Sokrates)
- Felsefe, bilgeliği inceleme, bilgelik ise işlerimize ölçülüdür. (Descartes)
- Felsefe bir bilimdir ve felsefeyi kesin bir bilim yapmak için geometrik yöntemi metafiziğe uygulamak gerekir. (Descartes)

Felsefenin tek bir tanımının yapılmamasının nedenleri;

1. tanımlayacak kişilerin ilgilerinin farklılık göstermesi,
2. felsefenin anlamının çağdan çağa, hatta bir kültürden diğerine değişmiş olması,
3. metafizik konularla ilgilenmesi,
4. ilgilendiği konuların çeşitli olmasıdır.

HAMLE - 2

örneği incele!

Örnek:

Bazı bilgi türlerinin tanımı nesnel ölçütlerde yapılmaktadır. Buna karşın felsefenin tanımı nesnel biçimde yapılamaz. Yapmaya kalkarsanız felsefenin dışına çıkmış olursunuz.

Felsefenin değişmez ve herkese göre bir tanımının olmamasının nedeni, onun;

- I. Evrensel olma
- II. Kümülatif olma
- III. Öznel olma
- IV. Reklesif olma
- V. Tutarlı olma

niteliklerinden hangisidir?

- A) I.   B) II.   C) III.   D) IV.   E) V.

Çözüm:

Evrensel olma; Ortaya konulan görüşlerin tüm insanlığı ilgilendirmesi

Kümülatif (yığılan) olma; felsefenin birikimli olması.

Öznel olma; felsefede elde edilen sonuçların filozoflara göre farklı olmasıdır.

Reklesif olma; Filozofun kendi düşüncesi üzerine düşünmesi

Tutarlı olma; Çelişkisiz olması

Cevap: C

HAMLE - 3

bir de sen dene!

1. • Felsefe yapmak doğru düşündürmektir. (Hobbes)
- Felsefe, inanılanı anlamaya çalışmaktır. (Anselmus)
- Felsefe, insanın gücü ölçüsünde varlığın hakikatini bilmesidir. (El Kindi)

Felsefenin, filozoflarca farklı tanımlanmasının nedenleri ile ilgili;

- I. Felsefenin, çağdan çağa hatta bir kültürden diğerine değişiyor olması
- II. Metafizik konuları da içermesi
- III. Tanımlayan kişilerin farklı konuları ele almaları
- IV. Deneye dayanan bir bilgi olması

niteliklerinden hangisi söylenemez?

2. Filozoflar elde ettikleri bilgileri yeterli bularak bir kenara çekilip "Ben artık bu bilgilerimle varlığımı sürdüreyim." diyen insanlar değildir. Filozof kimliğini taşıyan insanlar, edindikleri bilgileri yetersiz bulur ve sürekli yeni bilgilerin peşinde koşar. O, soru soran eleştiren ve sorgulayan kişidir. Filozof için soruların cevabından çok yeni sorular sormak daha önemlidir. Filozofların düşüncelerini oluştururken mutlak bir doğruya ulaşma amacı yoktur ama onlar, bu düşüncelerini temellendirmek zorundadırlar.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi filozofların özellikleri arasında yer almaz?

- I. Her şeyi sorgulayan
- II. Bildiğiyle yetinmeyen
- III. Mutlak doğruyu arayan
- IV. Düşüncelerini temellendiren
- V. Soru sormayı cevaptan daha önemli kılan

HAMLE-1

kuralı öğren!

FELSEFENİN DOĞUŞU

Felsefe konusunda yapılan çalışmalar 6. yy.dan daha öncelere dayanır. Mısır, Mezopotamya, Çin ve Hindistan'da önemli düşünceler ortaya çıkmıştır. Fakat bu düşüncelerin yapısında felsefi temeller olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte eleştiriyeye ve değişime kapalılık, dini ve mitolojik öğelere yer verilmesi gibi nedenlerle felsefe düzeyine erişememiş ve kültür olarak kalmışlardır.

Sistemik olarak ilk düşünce sisteminin Eski Yunan İyonya-Milet'te ortaya çıkması tesadüf değildir. Mezopotamya, Mısır, İran ve Fenike kültürlerinden etkilenmiş olan Milet kenti, tarım ve denizciliğin geliştiği, oldukça işlek liman kentidir. Ekonomik yapının ileri düzeyde olması, bilgi birikiminin varlığı, hoşgörüyü de beraberinde getirmiştir. Yani Milet kentindeki ortam farklı inanç ve düşüncelere izin verebilecek kadar hoşgörülüdür.

Felsefenin Ortaya Çıkmasını Sağlayan Faktörler

- Merak duygusu (Felsefe, insanın merak duygusundan ortaya çıkmıştır.),
- İnsanın aklını kullanması,
- Özgür ortam,
- Refah düzeyinin gelişmiş olması (ekonomik koşulların iyileşmesi),
- Toplumsal ve kültürel ortamın uygunluğu olarak sıralanabilir.

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi felsefenin ortaya çıkışını sağlayan unsurlardan biri değildir?

- A) Eleştirel bakış açısı   B) Merak duygusu   C) Mitolojiler
D) Özgür ortam   E) Refah seviyesinin artması

Çözüm:

Mitoloji, evrende olup biten her şeyi hayal gücüne dayanarak masalsi bir şekilde açıklama. Felsefe öncesi dönemlerde, özellikle doğa olaylarını sınıflandırarak her bir doğa olayını bir tanrıya bağlamışlardır. Su tanrısı, gök tanrısı, ateş tanrısı gibi. Oysa felsefe olup biten her şeyi akla ve aklın eleştiri gücünü kullanarak mantıksal ve tutarlı açıklamalar yaparak ileri sürdüğü görüşü temellendirir.

Cevap: C

Örnek:

Felsefe MÖ 6. yy.da eski Yunan'da (İyonya'da) ortaya çıkmıştır. İyonya'da düşünce sisteminin felsefe olarak nitelendirilmesinin temel nedeni, düşünce sisteminin dini ve mitolojik açıklamalar içermeyip akla dayalı olmasıydı.

Aşağıdakilerden hangisi felsefenin İyonya'da ortaya çıkmasını sağlayan süreçler arasında gösterilemez?

- A) İyonya'nın bir liman kenti olması
B) Ekonomik durumun iyi olması
C) Özgür düşünme ortamı
D) Gelenkelere bağlılığın güçlü olması
E) Diğer toplumlarla kültürel etkileşim kurmaları

Çözüm:

Felsefe her şeyden önce, bir konu hakkında özgün bir düşünce üretme faaliyetidir. Özgün düşüncelerin oluşması ve ifade edilebilmesi için yukarıda ifade edilen kazanımların oluşması gerekir. Geleneklere bağlılığın güçlü olması felsefenin ortaya çıkmasında etkili bir unsur olamaz. Çünkü bu durum felsefenin ortaya çıkmasını zorlaştırmıştır.

Cevap: D

HAMLE-3

bir de sen dene!

1. MÖ 6. yy'dan önce doğu toplumlarında felsefe adına, bizim kültür olarak adlandırdığımız birçok çalışmanın yapıldığını bilmemize rağmen bütün kaynaklarda "Felsefe, MÖ 6.yy'da Eski Yunan'da (İyonya-Milet kenti) ortaya çıkmıştır." şeklinde ifadeler yer almaktadır.
- Mitoloji-Din
  - Eleştiriye kapalı olma-Dogmalar
  - Olgulara dayanma
  - Akla dayandırma
- Bu bilgilerden yola çıkarak doğu toplumlarında felsefe adına yapılmış olan çalışmaların felsefe olarak kabul edilmeyip bir kültür ürünü kabul edilmesinin nedenleri arasında yukarıdakilerden hangileri yoktur?**

2. I. Evren ne zaman varolmuştur?
II. Evren sonlu mudur?
III. Evrende bir düzen var mıdır?
IV. Evrende bir hareket var mıdır?
V. Evrenin ana maddesi nedir?

Thales, yukarıdaki sorulardan hangisini sorarak felsefeyi başlatmıştır?

hamle soruları

3

HAMLE - 1

kuralı öğren!

FİLOZOFLARIN ÖZELLİKLERİ

- Kendilerine sunulan yaşamı, düşünceleri ve bilgileri kabul etmeden önce sorgularlar.
- Filozofların düşünceleri için doğruluk yanlışlık değil tutarlılık söz konusudur.
- Doğru olanı arayan, gerçeğe ulaşmaya çalışırlar.
- Bildikleriyle yetinmezler, sürekli bilme peşindedirler.
- Bilgelige ulaşma çabası içerisindedirler.
- Birbirlerinin görüşlerinden etkilenirler.
- Yaşadıkları çağdan etkilenirler ve çağı etkilerler.
- Şüpheli ve sorgulayıcıdır.
- Kişisel birikimleri ve yaşantıları düşünce sistemlerini etkiler.
- Yaşadıkları toplumdaki etkilenirler.
- Görüşleri zamanla değişebilir.

HAMLE - 2

örneği incele!

Örnek:

Felsefe dersinde bir öğrenci: "Hocam, bu felsefeciler neden normal insan değiller ve normal insanlar gibi davranmıyorlar?" diye sordu. "Nasıl yani?" dedim. "Felsefeciler ellerinin üstünde mi yürüyor, sokakta mı uyuyor, kısacası insana ait olmayan hangi davranışları yapıyorlar?, Ne bileyim hocam farklı insanlar işte." diye sordu. Bende öğrencilerime: "Arkadaşlar iyi ki felsefeciler arkadaşınızın dediği gibi tuhaf insanlar." dedim. "Felsefeciler olmasa acaba biz şu anda bilim ve teknoloji çağında olabilir miydik?"

Bu metinde felsefecilerin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Yaşadığı çağdan etkilenme
- B) Bilgelige ulaşma çabası içerisinde olma
- C) Birbirlerinin görüşlerinden etkilenme
- D) Toplumun aydınlanmasında öncü olma
- E) Şüpheli ve sorgulayıcı olma

Çözüm:

Felsefenin tanımlarından biri de "Felsefe, yolda olmaktır." şeklindedir. Felsefe sürekli ileriye giden, bulduğuyla asla yetinmeyen bir bilgi türüdür.

Cevap: D

HAMLE - 3

bir de sen dene!

- I. Bilimsel ölçütlere uygun hareket ederler.
II. Bildikleriyle yetinmezler, bilgelige ulaşma çabası içerisindedirler.
III. Özne düşünce üretseler de birbirlerinin görüşlerinden etkilenirler.
IV. Yaşadıkları toplumdaki soyutlanamazlar, çağdan etkilenirler ve onu etkilerler.
V. Bir düşünceyi ele alırken şüpheli ve sorgulayıcı davranırlar.

Numaralanmış özelliklerden hangisi filozofların özelliklerinden biri değildir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

- Aşağıda verilenlerden hangisi filozoftan çok bilim insanının bir özelliğidir?

- A) Birbirlerinin görüşlerinden etkilenirler.
- B) Bilgelige ulaşma çabası içerisindedirler.
- C) Bilimsel yöntemle uygun hareket ederler.
- D) Yaşadıkları çağdan etkilenirler ve çağlarını etkilerler.
- E) Şüpheli ve sorgulayıcıdır.

- Filozofların da bir toplumda yaşadıklarını, ev sahibi olmaya çalıştıklarını, diğer insanlar gibi yatırım yaptıklarını görmemizi bizi şaşırtmamalı.

Filozoflarla ilgili vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumun üstünde birer bilge oldukları
- B) Varlık hakkında sorgulama yaptıkları
- C) Çağın ötesinde bir yaşama sahip oldukları
- D) Yaşadıkları toplumun bir parçası oldukları
- E) Toplumun sorunlarını gidermek için çaba gösterdikleri

- Aşağıdakilerden hangisi felsefi nitelikli bir sorudur?

- A) Cisimlerin özellikleri nelerdir?
- B) Varlık bir midir, çok mudur?
- C) Gezegenlerde bir yaşam var mıdır?
- D) Suyun ana maddesi nedir?
- E) Güneşin dünyaya uzaklığı nedir?

5. Felsefe MÖ 6.yy da Eski Yunan'da ortaya çıkmıştır. İlk filozoflar felsefenin konusunu "arkhe (ilk madde)" olarak sınırlandırmışlardır ve arkhenin ne olduğu sorusuna farklı cevaplar vermişlerdir.

Bu açıklamaya göre ilk filozoflara ne ad verilmiştir?

- A) Doğa filozofları   B) Sofistler   C) Septikler
D) Taocular   E) Nihilistler

6. Felsefe öncesi dönemlerde insanların gündelik yaşamlarında karşılaştıkları sorunları çözmede başvurdukları kaynaklara baktığımızda din, mitoloji geleneksel değerler ve efsaneleri görmekteyiz. Bu kaynakların insanların ihtiyaçlarını ve sorunlarını çözemediği gerçeği günden güne daha çok dillendirilmeye başlanmıştır. İnsanların merak duygusu, kendisinin dışındaki toplumlardan haberdar olması, insan olarak kendini merak etmesi gibi sorulara yanıt araması felsefenin doğmasını zorunlu kılmıştır.

Bu parçaya göre aşağıdaki seçeneklerden hangisi felsefenin doğmasını engelleyen unsurlardan birisi değildir?

- A) Dini öğretiler
B) Mitolojiler
C) Efsaneler
D) Merak
E) Geleneksel değerler

7. Felsefe doğmadan önce Mısır, Mezopotamya, Çin, Hindistan ve İran'da önemli düşünce sistemleri vardı ve felsefe adına çalışmalar yapılmıştı.

Bu çalışmaların felsefe olarak adlandırılmayıp kültür olarak adlandırılmasının nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Aklın ilkelerini benimseme
B) Eleştiriye açık olmama
C) Değişime kapalı olma
D) Dine dayanma
E) Fayda amacı gütmeye

8. Bilen suje ile sujenin bilmek için yöneldiği obje arasında ilişki-den doğan ürüne bilgi denir.

Bilginin tanımında kullanılan "obje" sözcüğü aşağıdaki sözcüklerden hangisi ile eş anlamlıdır?

- A) Bilim   B) Bilgi   C) İnsan   D) Nesne   E) Özne

9. Felsefe bilimsel bilgide olduğu gibi, birikerek ilerleyen bir bilgi değildir. Buna karşın felsefede İlk Çağ filozoflarının ele aldığı sorunlar günümüz filozofları tarafından da sorgulanmaktadır.

Bu parçada felsefeyle ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Günümüz filozoflarının konu olarak İlk Çağ düşünürlerini ele aldıkları.
B) Birikerek ilerleyen bir bilgi olmadığı.
C) Yığılan bir bilgi olduğu.
D) İlk Çağ'dan beri varlığını devam ettirdiği.
E) Kesinlik ve bitmişliğin olmadığı.

10. I. Mutlak doğruları ve kesin bilgileri bildiğini öne sürme
II. Hikmet ve bilgeliğe ulaşma
III. Bilgiyi ve bilgeliği arama, onun peşinde koşma

Yukarıda verilenlerden hangileri filozofun özellikleri arasında sayılamaz?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

HAMLE-1

kuralı öğren!

FELSEFENİN TEMEL PROBLEM ALANLARI

Felsefe; bilgi, varlık, ahlak, siyaset, estetik, din ve bilim gibi konuları ele almaktadır. Bu konularla ilgili sorular sorarak, sorgulayarak anlamaya ve açıklamaya çalışır. Fakat felsefe bu konularla ilgili sorgulamalar yaparken; bilgi, varlık ve değer temelinde yapmaktadır.

A) VARLIK

Varlık Felsefesi (Ontoloji)

Varlık hakkında sorular soran ve bur sorulara cevap veren felsefe disiplini.

- Varlık var mıdır?
- Varlık tek midir? Çok mudur?
- Varlık varsa ne olarak vardır?
- Varlık sonsuz mudur?

vb soruları sorar.

B) BİLGİ

a) Bilgi Felsefesi (Epistemoloji)

Bilginin kaynağını, sınırlarını, doğru bilginin ölçüsünü, bilginin dayanağını, temellerini sorgulayan felsefe disiplini.

- Bilgi nedir?
- Bilgi nasıl oluşur?
- Doğru bilgi mümkün müdür?
- Bilginin kaynağı nedir?
- Doğru bilginin ölçütü nedir?

vb soruları sorar.

b) Bilim Felsefesi

Bilim felsefesi, bilim adını verdiğimiz etkinlik ile bu etkinliğin sonucu olan bilimsel bilgi ve bu etkinliğin süreci konusunda sorgulamalar yapmaktadır.

- Bilim nedir?
- Bilimsel yöntem nedir?
- Bilimin değeri nedir?
- Bilim bir etkinlik midir? Ürün müdür?

vb soruları sorar.

C) DEĞER (Aksiyoloji)

a) Ahlak Felsefesi (Etik)

Ahlak Felsefesi, insan eylemlerini ve bu eylemlerinin dayandığı temel ilkeleri konu alır.

- İyi, kötü nedir?
- İnsan eylemlerinin bir amacı var mıdır?
- Özgürlük nedir?
- İnsan, Ahlaki eylemlerde bulunurken özgür müdür?
- Evrensel ahlak yasası var mıdır?

vb soruları sorar.

b) Sanat Felsefesi (Estetik)

Sanat Felsefesi, sanat, sanatçı, güzel kavramları ile ilgili sorgulama yapan felsefe disiplini.

- Güzel nedir?
- Sanat, sanatçı nedir?
- Ortak estetik yargılar var mıdır?
- Güzel nedir?

vb soruları sorar.

c) Din Felsefesi

Dinin temel iddiaları hakkında akılcı, objektif, eleştirel bakış açısı oluşturmaya çalışan felsefe disiplini.

- Tanrı var mıdır?
- Tanrı varsa nitelikleri nedir?
- Ruh ölümsüz müdür?
- Vahiy mümkün müdür?
- Evrenin yaratılmış mıdır?

vb soruları sorar.

d) Siyaset Felsefesi

Siyaset ve siyasetle ilgili kavramlar hakkında sorgulamalar yapan felsefe disiplini.

- Devlet nedir?
- İktidarın kaynağı nedir?
- İdeal bir devlet düzeni mümkün müdür?
- Meşruyetin ölçüsü nedir?
- Egemenliğin kullanış biçimleri nelerdir?

vb soruları sorar.

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi duygularımızla elde etmiş olduğumuz soyut ve öznel olan sanat bilgisinin özellikleri arasında yer almaz?

- A) Sanat bir yaratma etkinliğidir.
- B) Sanat biriciktir.
- C) Sanat olgusaldır.
- D) Sanat öznelidir.
- E) Duygu ve hisse dayanır.

Çözüm:

Sanat, insan zihninde tasarlanan ve duyguya dayanan soyut öznel düşüncedir. Sanatçı sanat eserini oluştururken, öznenen nesneye doğru bir açılım sergiler. Sanatın kendisi soyut ama, ortaya çıkardığı ürün somuttur. Ancak bu somutluk da yine sanatın bir özelliği olan biricikliğe dayanır. Olgusallık deneye gelebilen demektir. Sanat deneye dayanmaz.

Cevap: C

HAMLE-3

bir de sen dene!

1. Aşağıdakilerden hangisi bilgi felsefesinin cevap aradığı sorulardan biri **değildir**?

- A) Doğru bilgiyi elde etme imkânı var mıdır?
- B) Bilgi doğuştan mıdır, yoksa sonradan mı kazanılmıştır?
- C) Bilginin kaynağı akıl mıdır, yoksa deney midir?
- D) Doğru bilginin ölçütü nedir?
- E) İnsan niçin bilgi edinir?

2. I. Ortak estetik yargılar var mıdır?

II. Kesin bir bilgi var mıdır?

III. İyi, kötü nedir?

Yukarıdaki açıklamalar,

a. Estetik

b. Bilgi

c. Etik

şeklinde ifade edilen felsefe disiplinleriyle eşleştirilirse aşağıdakilerden hangisi elde edilir?

A) I-c	B) I-b	C) I-a	D) I-c	E) I-a
II-b	II-c	II-b	II-a	II-c
III-a	III-a	III-c	III-b	III-b

HAMLE-1

kuralı öğren!

V. FELSEFENİN BİLİMLE İLİŞKİSİ

FELSEFE-BİLİM	
Ortak Özellikleri	a) Felsefe de bilim de akıl ve mantık ilkelerine dayanır. b) Felsefe de bilim de sistemli ve tutarlıdır. c) Felsefe de bilim de eleştiriye ve sorgulamaya açıktır. d) Felsefe de bilim de evrenselidir. e) Felsefe de bilim de evreni ve varlığı anlamaya, açıklamaya çalışır.
Farklı Özellikleri	a) Bilim objektif (nesnel), felsefe sübjektif (öznel) bir özelliğe sahiptir. b) Bilim, akla ve deneye dayanır, felsefe sadece akla ve düşünceye dayanır. c) Bilim birikerek ilerler, felsefe kümülatif (yığılan) bir bilgidir. d) Felsefe varlığı bir bütün olarak ele alır, bilim varlığı parçalara ayırır. e) Bilim somuttur ve olgulara dayanır, felsefe soyuttur. f) Bilimde olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi vardır, felsefede yoktur. g) Bilim, bilimsel bilginin deneysel yöntemlerini kullanır; felsefe akla ve düşünmeye dayanır.

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi bilim ile felsefenin ortak özelliklerindedir?

- A) Eleştiriye, değişime ve sorgulamaya açık olma
- B) Akla ve deneye dayanma
- C) Birikerek ilerleme
- D) Varlığı bir bütün olarak ele alma
- E) Somut olma ve olgulara dayanma

Çözüm:

- A seçeneği, bilim de felsefe de eleştiriye, sorgulamaya, değişime açıktır.
B seçeneği, bilime ait bir özelliktir.
C seçeneği, bilimin bir özelliğidir.
D seçeneği, felsefenin özelliğidir.
E seçeneği, bilimin bir özelliğidir.

Cevap: A

HAMLE-3

bir de sen dene!

- Felsefe; bir lokomotifin arkasındaki vagonları ise bilimlerdir. Felsefe kıvılcımı çakar, o bir işaret fişeğidir. Dolayısıyla felsefeyle başlayan düşünceler, bazıları bilim insanları tarafından somutlaştırılıp bilime dönüştürülür. Böylece felsefe, baş döndüren buluşlara öncülük etmiş olur. Buna karşın bazen, bilimlere yol gösteren, bilimi başlatan felsefe, bilimlerin oluşturduğu yolda yürür.
Bu parçada geçen "felsefenin bilimi başlatması ve onun açtığı yolda yürümesi" sözüyle anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?
  - A) Akla ve mantığa dayanır.
  - B) Felsefe bilimlerin başlangıcıdır.
  - C) Felsefe bilimlerin doğuşunda etkili olmakla beraber bilimlerden yararlanır.
  - D) Felsefe soyut, bilim somuttur.
  - E) Felsefe ilk nedeni ele alır ve varlığını tutarlı sorularla sorgular.
- Aşağıdaki sorulardan hangileri bilim tarafından, hangileri felsefe tarafından cevaplanır?**
Evrende bir düzen var mıdır? ( )
Varlığın ana maddesi nedir? ( )
Suyun ana maddesi nedir? ( )
Güneş ışınlarının yer küreye etkisi ne kadardır? ( )
Güzellik akıla mı, duyguyla mı kavranır? ( )
- Aşağıdakilerden hangisi felsefenin bilimden farklı bir özelliğidir?**
  - A) Varlığı bütün olarak açıklaması
  - B) Açıklamalarının tutarlılık içermesi
  - C) Deneye dayanması
  - D) Eleştiriye ve sorgulamaya açık olması
  - E) Konularının evrensel olması
- Aşağıda yer alan Felsefe ve Bilim arasındaki ilişki ile ilgili yargılardan doğru olanlara (D), yanlış olanlara (Y) yazınız.**
  - a) Bilim yığılarak biriken, felsefe ise birikimli ilerleyen alanlardır. ....
  - b) Felsefe deneysel yöntemler kullanır. ....
  - c) Felsefe de bilim de akıl ve mantık ilkelerine dayanır. ....
  - d) Felsefe evrensel, bilim ise yerel bir alandır. ....
  - e) Bilim eleştiriye açıktır. ....
  - f) Felsefe varlığı anlamaya çalışır. ....

HAMLE-1

FELSEFE- DİN

Ortak Özellikleri:

- Evreni anlama
- Yaşamı açıklama amacı içerisindedirler.

Farklı Özellikleri:

- Felsefe her şeyi eleştiren, sorgulayan; din ise dogmatik bir bilgi türüdür
- Felsefede bilginin kaynağı akıldır, dinde kaynak ilahidir.
- Felsefenin yaptırım gücü yoktur, dinin ise vardır.
- Felsefede akıl yürütme yöntemi kullanılır. Din ise inanca (vahiy) dayanır.

Örnek:

İnsanı, evreni ve yaşamı anlamaya ve açıklamaya çalışan felsefi ve dini bilginin ortak yönleri olduğu gibi farklı yönleri de vardır.

Aşağıdakilerden hangisi dini bilgiyi felsefi bilgiden ayıran bir özelliktir?

- A) Akla dayanma
- B) Dogmatiklik
- C) Eleştiriye açıklık
- D) Evreni açıklama
- E) Temellendirme

Çözüm:

Felsefi düşünceler insan zihninin bir ürünüdür. Bu düşünceler bireye bağlı öznel ve kesinliği olmayan, buna karşın düşüncelerini tüm insanlığa adamalarından dolayı evrenseldir. Dini bilgiler insanın hiçbir çabası olmadan kendisine vahiy yoluyla gelen eleştiriye ve değişime kapalı (dogmatik) bilgidir.

Cevap: B

HAMLE-3

bir de sen dene!

1. Aşağıdakilerden hangisi dini ve felsefi bilginin ortak özelliklerinden biridir?

- A) Eleştiren, sorgulayan olmaları
- B) İnsanı ve yaşamı anlama ve açıklama amacı taşımaları
- C) Bilginin kaynağı akla dayanmaları
- D) Temellendirme zorunluluğu taşımaları
- E) Akla dayalı açıklamalarda bulunmaları

2. Aşağıdakilerden hangisi felsefi bilgi ile dini bilgi arasındaki ortak özelliklerden biri değildir?

- A) Evreni anlama ve açıklama
- B) İnsanı açıklama
- C) Yaşamı anlama
- D) Yaşamı sorgulama
- E) Varlığı anlama ve açıklama

3. Din, insanın sonsuz bir güce inanma ihtiyacından doğmuştur. Bu nedenle din insanların yaşamında sürekli var olmuştur. Diğer yandan, felsefe de insanın bilme ihtiyacından doğmuştur.

Parçaya göre din ile felsefenin ortaya çıkmasındaki ortak etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gereksinimler
- B) Deneye dayanma
- C) Akıl ilkeleriyle hareket etme
- D) Dogmatik olma
- E) Eleştirel olma

4. Her hangi bir zihinsel faaliyette bulunmadan hazır olarak sahip olduğumuz bilgi türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefi
- B) Bilimsel
- C) Dini
- D) Teknik
- E) Sanatsal

HAMLE-1

kuralı öğren!

V. FELSEFENİN DİĞER BİLİMLERLE İLİŞKİSİ

FELSEFE - SANAT

Ortak Özellikleri	<ul style="list-style-type: none"> • Felsefe de sanat da öznel dir. • Felsefe de sanat da insan zihninde yaratılır. • Felsefe de sanat da evreni ve varlığı konu edinir. • Felsefe de sanat da doğayı ve insanı konu edinir. • Hem felsefe hem de sanat yöneldikleri varlığı yansıtır ve onu yorumlar.
Farklı Özellikleri	<ul style="list-style-type: none"> • Felsefe doğruyu, sanat güzeli amaçlar. • Felsefe düşünce dünyamızı, sanat ise duygu dünyamızı geliştirir. • Felsefe akla ve akıl yürütme gücüne dayanırken; sanat sezgiye, duyguya ve hayal gücüne dayanır. • Felsefede varlığın özü, niteliği sorgulanırken sanatta varlığın güzelliğinin ortaya çıkartılması amaçlanır.

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

Felsefe bilimlerin sormadığı soruları sormakla kalmaz, bilimlere yol gösterir, ışık tutar. Felsefi bilgi, gerek yöntemi ve gerekse içeriği bakımından bilimsel bilgiden tamamen farklıdır. Felsefe bilimlerin ulaştığı sonuçları sorgulayarak yeni bilim alanlarının doğmasına yardımcı olur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- Bilimlerle felsefe arasında yakın ilişki vardır.
- Felsefe ve bilimlerin konuları farklıdır.
- Felsefe bilimlerin gelişmesine katkıda bulunur.
- Felsefe ve bilimlerin yöntemleri farklıdır.
- Bilimlerle felsefe arasında karşılıklı etkileşim vardır.

Çözüm:

Parçanın birinci cümlesinden A, ikinci cümlesinden B ve D, son cümlesinden de C seçeneğine ulaşılabilir. Fakat parçada bilim ve felsefenin birbirini karşılıklı etkilediğine ilişkin bir ifade olmadığı için E seçeneğine ulaşamaz.

Cevap: E

HAMLE-3

bir de sen dene!

- Aşağıdakilerden hangisi felsefe ve sanat bilgisinin ortak özelliklerinden biri değildir?
  - Öznel olma
  - Doğayı ve insanı konu edinme
  - İnsan zihninde tasarlanma
  - Duygulara dayanma
  - Varlığı yansıtmaya ve onu yorumlama
- Aşağıdakilerden hangisi felsefe ve sanat bilgisinin ortak özelliklerinden biridir?
  - Güzeli amaç edinme
  - Duygu dünyamıza hitap etme
  - Akla ve akıl yürütme gücüne dayanma
  - Varlığın güzelliğini ortaya çıkartma
  - Doğayı ve insanı konu edinme
- Aşağıdaki örneklerde, sanat eseri olanlara parantez içinde (D) olmayanlara (Y) yazalım.
  - Denize düşen yakamoz ( )
  - Osman Hamdi Bey'in tablosu ( )
  - Peri Bacaları ( )
  - İstiklal Marşı ( )
  - Messi'nin portresi ( )
- Aşağıdakilerden hangileri felsefi bilginin özellikleri arasında yer almaz?
  - Sorgulayıcı bir tutumun ürünüdür.
  - Sonuçları deney ve gözleme dayanır
  - Evreni ve insanı anlamaya çalışır
  - Öznel bir etkinliktir
  - Kuşkuya yer yoktur.

HAMLE-1

VI. FELSEFENİN İŞLEVI

- Merak, anlama ve gerçeği görme ihtiyacını giderir.
- Bilimlere yol gösterir ve gelişmelerini sağlar.
- Eleştirel bir bakış açısı kazandırır.
- Kişinin kendini fark etmesine yardımcı olur.
- Bilginin anlam kazanmasına ve öğretilmesine yardımcı olur.
- Ürettiği düşünceler toplumsal yaşamı etkiler.
- Ahlaki görüşlerin gelişimine katkı sağlar.
- İnsanın dünya görüşünü geliştirir.
- İnsanı yeniliklere adapte eder.
- Sorgulayan, eleştiren insan modelinin oluşmasını sağlar.

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi felsefi düşüncenin kazanımlarından biri değildir?

- A) Eleştirel bir bakış açısı kazandırır.
- B) Kişinin kendini fark etmesine yardımcı olur.
- C) Bilginin anlam kazanmasını ve öğretilmesini sağlar.
- D) Ürettiği düşünceler toplumsal yaşamı etkiler.
- E) Toplumu istediği yöne yönlendirmeyi sağlar.

Çözüm:

Felsefe her şeyden önce evreni ve varlığı anlama ve sorgulama faaliyetidir. Felsefe, otoritenin dogmatik düşüncelerine karşı çıkarak başlamıştır. Dolayısıyla felsefe her alanda eleştirel ve sorgulayıcılık özelliği gösterir. Dogmatizme karşı savaş açmış felsefe toplumun isteği değil, aklın doğrultusunda, bilgiyi sorgulayarak hareket eder. Bundan dolayı, felsefe kendisini toplumdan soyutlamaz, toplumun isteklerini göz ardı etmez ama topluma yön vermek gibi bir amaç taşımaz.

Cevap: E

HAMLE-3

bir de sen dene!

- Her düşünene filozof, her düşünceye felsefe diyebilir miyiz? Bunun bu kadar kolay olmadığını, bir düşüncenin felsefe ve bu sistematik düşünceyi ortaya çıkaran kişinin filozof olabilmesi için öncelikle düşüncemizin varlığa, bilgiye ve değerlere yönelik olması gerekir. Bu konulara değinmek yeterli midir? Asıl önemli olan, felsefi düşüncenin doğruluk ya da yanlışlığı değil, düşüncenin ayaklarının yere sağlam basmasıdır. Thales, "Evrenin ana maddesi sudur." dediğinde bu düşüncesini; suyun olması ve olmaması durumunda hayatın var olup olmayacağını sorarak felsefi düşünce kriterlerine dayandırdığı için, düşüncesi felsefe, kendisi de filozof olmuştur.
Bu parçaya göre bir düşüncenin felsefe sayılmasının ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?
  - I. Tutarlılık
  - II. Temellendirme
  - III. Deneye dayandırma
  - IV. Yaratıcılık
  - IV. Sistemlilik
- Ortaya atılan görüş ve iddialar için dayanak ve gerekçe bulma.
– Bir önermenin, bir kuralın, bir gerekliliğin, kendisini doğrulayacak nedenlerini gösterme, gerekçelerini ortaya koyma.
– İleri sürülen bir iddia için temel, dayanak, gerekçe sunma.
Bu açıklamalar aşağıdaki kavramlardan hangisini nitelendirmektedir?
  - A) Tutarlılık
  - B) Tümel uzlaşım
  - C) Temellendirme
  - D) Kontrol etme
  - E) Hakikate ulaşma

HAMLE-1

kuralı öğren!

FELSEFİ DÜŞÜNENİN NİTELİKLERİ

1. Felsefe bilim değildir çünkü kesinlik, somutluk, nesnellik yoktur.
2. Aklın ürünüdür.
3. Sorular cevaplardan daha önemlidir.
4. Çağın koşullarından etkilenir, çağın koşullarını belirler.
5. Felsefi düşünce reklesif bir düşüncedir.
6. Temellendirmeye dayalı bir düşüncedir.
7. Her şey felsefenin konusudur.
8. Evrensel bir düşüncedir.
9. Kümülatif bir bilgidir.
10. Soyut ve öznelidir.
11. Sistemli ve tutarlıdır.
12. Kesinlik yoktur.

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

Felsefe; varlık, bilgi, ahlak, siyaset, din, sanat, bilim felsefesi gibi konuları inceler, bu konulara ilişkin soru ve problemler tüm insanları ilgilendirir.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliğinden söz edilmiştir?

- A) Evrensel bir düşüncedir.
- B) Kümülatif (yığılan) bir bilgidir.
- C) Soyut ve öznelidir.
- D) Sistemli ve tutarlıdır.
- E) Kesinlik yoktur.

Çözüm:

Felsefe varlık, bilgi ve değerler felsefesi dediğimiz ahlak, siyaset, din, sanat, bilim gibi konuları inceler. Bu konulara verilen yanıtlar, filozofların öznel düşünceleri olmasına rağmen düşüncelerini tüm insanlar için açıkladıkları için felsefe evrenselidir.

Cevap: A

HAMLE-3

bir de sen dene!

1. Aşağıdakilerden hangisi felsefi bilginin özelliklerinden biri değildir?

- A) Felsefe bilim değil, bilgidir.
- B) Aklın ve mantığın ürünüdür.
- C) Soru sormayı cevaplamaktan daha önemli kılar.
- D) Çağın koşullarından etkilenir, çağın koşullarını belirler.
- E) Birikerek ilerleyen bir bilgidir.

2. Aşağıda verilen bilgileri ayraç içine doğru (D) veya (Y) olarak işaretleyiniz.

- Felsefe her zaman anlama ve bilme isteğine dayanır. ( )
 Felsefe sürekli bir arayış içindedir; bulduyuyla yetinmez. ( )
 Felsefe var olanın özünü belirlemeye yönelir. ( )
 Felsefi düşünceler öznelidir. ( )
 Felsefi düşünceler sistemli, tutarlı ve akla uygunluk içerir. ( )

3. Felsefenin bilim gibi bir yöntemi yoktur. Filozofun tuvali ve fırçası düşüncesidir, aklıdır. O, bütün düşüncelerini tek kaynaktan yani akıldan alır. Ortaya çıkardığı bütüncül düşünce bütün insanlar için olsa bile felsefi bilginin kesinliği yoktur. Ele aldığı konunun özünü anlamak ister, şüphe silahını çeker ve olayların başka boyutlarını araştırır. Bunu yaparken bile kendi düşüncesini gözden geçirip değerlendirir, sorgular. Filozofun düşünceleri kendine özgüdür ve bir konuda iki kişi aynı şeyi düşünürse bu felsefe değil, bilim olur. Felsefi düşüncelerin doğruluğu ve yanlışlığı yoktur.

Bu metinde felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisine değilmiştir?

- I. Evrenselliği
- II. Tutarlılığı
- III. Özneliği
- IV. Bütüncülüğü
- V. Reklesifliği

4. I. Kümülatif bir bilgidir.
 II. Soyut ve öznelidir.
 III. Sistemli ve tutarlıdır.
 IV. Birikerek ilerleyen bir bilgidir.

Yukarıdakilerden hangileri felsefenin nitelikleri arasında yer alır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

HAMLE-1

FELSEFENİN TEMEL SORULARI

- İnsan eylemlerinde özgür müdür?
- İyi nedir, kötü nedir?
- Vicdan nedir?
- Mutluluğun kaynağı nedir?
- Bilgi nedir?
- Bilginin kaynağı nedir?
- Doğru bilgi elde etmek mümkün müdür?
- Güzel nedir?
- Estetik yargılar ne tür yargılardır?
- Hoş - yüce ilişkisi nedir?
- Bilimsel yöntem nedir?
- Bilimin değeri nedir?
- Varlık nedir?
- Varlık tek midir, çok mudur?
- Varlık sonlu mudur, sonsuz mudur?
- Tanrı var mıdır, yok mudur?
- Dinsel yargıların kaynağı nedir?
- İdeal bir yönetim biçimi var mıdır?
- Egemenliğin kaynağı nedir?
- Sivil toplum ne anlama gelir?

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi felsefi nitelikli bir soru değildir?

- A) Cisimlerin özgül ağırlıkları aynı mıdır?
- B) Doğru bilgiyi elde etmek mümkün müdür?
- C) Hoş - yüce ilişkisi nedir?
- D) Bilimsel yöntem nedir?
- E) Estetik yargılar ne tür yargılardır?

Çözüm:

Felsefe soruları varlığa, bilgiye ve değerlere dayalıdır. Felsefe soruları akla ve düşünceye dayanır. Felsefe sorularının cevapları olgusal bir özellik (deneye dayanma) taşımaz. Cisimlerin özgül ağırlıkları olgusal bir konudur ve deneyle belirlenir.

Cevap: A

HAMLE-3

bir de sen dene!

1. Aşağıdakilerden hangisi felsefe sorusu olarak kabul edilemez?

- A) Estetik yargılar ne tür yargılardır?
- B) Hoş - yüce ilişkisi nedir?
- C) Bilimsel yöntem nedir?
- D) Bilimsel yöntemin aşamaları nelerdir?
- E) Dünyanın oksijen oranı ne kadardır?

2. I. Dinsel yargıların kaynağı nedir?
II. Canlıların ortak özellikleri nelerdir?
III. Egemenliğin kaynağı nedir?

Yukarıda verilenlerden hangileri felsefe soruları arasında yer almaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

3. Aşağıdaki bilgilerden hangisi felsefe sorularının bir özelliği değildir?

- A) Amacı varlığı anlamaktır.
- B) Filozofa ve döneme göre cevaplandırılır.
- C) Günlük yaşamdan kopuktur.
- D) Gözlem ve deneye dayanır
- E) Cevabı öznelidir.

4. Aşağıdakilerden hangisi felsefe sorularının özelliklerinden değildir?

- A) Merak duygusundan kaynaklanma
- B) Varlığın özüne ilişkin olma
- C) Somut konulara ilişkin olma
- D) Öznel cevapları olma
- E) Şüpheyeye dayanma

HAMLE-1

kuralı öğren!

VII. FELSEFE-HİKMET İLİŞKİSİ

Bazı düşünürler, felsefi düşüncelerin sadece insan aklına özgü olduğunu, başka kaynağının olmadığını; hikmetin ise vahiy gibi ilahî bir kaynağının olduğunu iddia etmişlerdir. Genel olarak İslam filozofları ise felsefe ve hikmet kavramlarını aynı anlamda kullanmışlardır.

İbn-i Sina (980-1037)'ya göre felsefenin veya hikmetin amacı, nesnelerin hakikatlerini bir insanın ulaşabileceği kadar bilmesidir.

Gazali (1055 - 1111)'ye göre hikmet, insani aklın elde edebileceği bilginin kesin ve gerçek delillere – ilahi kaynağa – dayandırılarak elde edilmesidir.

El Kindi (801 - 866/873)'ye göre felsefe (hikmet), değer ve merteye yönünden sanatların en üstünüdür. Felsefe, varlığın hakikatini insanın gücü ölçüsünde bilmesidir.

İbn-i Rüşd (1126 - 1198)'e göre din ile felsefe bir gerçeğin iki ayrı izah tarzıdır.

Hikmet, bütün olup bitenlerin esasını bilmektir. Hikmet tümel yani her şeyi kuşatan bilgidir. Felsefe ise böyle bir iddiada değildir. Felsefede her şeyi sorgulama esastır. Felsefe bitmişlik yoktur. O sürekli bir arayıştır.

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

- İbn-i Sina (980-1037)'ya göre felsefenin veya hikmetin amacı nesnelerin hakikatlerini, bir insanın ulaşabileceği kadar bilmesidir.
- Gazali (1055 - 1111)'ye göre hikmet, insani aklın elde edebileceği bilginin kesin ve gerçek delillere – ilahi kaynağa – dayandırılarak elde edilmesidir.
- Bazı İslam filozofları felsefe ve hikmetin eş değer kavramlar olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu görüşlere göre aşağıdakilerin hangisinde felsefe ve hikmet hakkında verilen bilgi doğrudur?

- Felsefe akla, hikmet ilahi kaynağa dayalı açıklamalar yapar.
- Felsefe, bilgileri olgulara dayalı açıklarken hikmet, bilginin akılla elde edildiğini kabul eder.
- Felsefe bilgiyi ele alır, hikmet varlığı sorgular.
- Felsefede bitmişlik vardır, hikmet ise arayış içinde olmaktır.
- Felsefe mitolojiye, hikmet dogmatizme dayanır

Çözüm:

Hikmet, bütün olup bitenlerin esasını bilmektedir. Hikmet tümel bir bilgidir, yani her şeyi kuşatan bilgidir. Felsefe ise böyle bir iddiada değildir. Felsefede sorgulama esastır, felsefe hikmete ulaşma amacıyla değildir. Felsefe, hikmeti sevme ve ona yönelme anlamında bir bilgidir

Cevap: A

HAMLE-3

bir de sen dene!

- Bütün olup bitenin esasını kavramayı amaçlar.
  - Bilgiyi öznel bir yaklaşımla ele alır.
  - Sorgulamayı esas alır.
  - Elde ettiği bilgi özeldir.
  - Bilgide bitmişliği reddeder, hep bir arayış içindedir.

Yukarıda verilenlerden hangisi hikmetin bir özelliğidir?

- Bitmişlik yoktur.
  - Sorgulamayı amaç edinir.
  - Bütün olan bitenlerin esasına ulaşmayı amaçlar.

Yukarıda verilenlerden hangileri hikmetin özelliklerindedir?

- Felsefi düşünme faaliyeti içinde kullanılan “Nedir?” tarzındaki sorularla varlığın özü, insan bilgisinin imkân ve sınırları, insanın evrendeki yeri belirlenmeye çalışılır. Bu tip soruların eksiksiz ve kesin bir cevaba ulaşması felsefenin konuları olan varlık, bilgi ve değer üzerine tam ve bütün bir bilginin ortaya çıkması veya bir insanın böyle bir bilgiye sahip olabilecek ölçüde olgunluğa ermesi hâli (bilgelik) dir. Hikmet, bütün olup bitenlerin esasını bilmektir. Felsefe ise böyle bir iddiada değildir. Felsefe, hikmete ulaşmak anlamında değil, onu sevme, ona hasret duyma, yönelme anlamında bir bilgidir.

Bu parça, aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı niteliğindedir?

- Hikmet nedir?
- Felsefede hikmet var mıdır?
- Hikmet tümel bir bilgi midir?
- Felsefe ve hikmetin soruları nelerdir?
- Felsefe ile hikmet arasında nasıl bir ilişki söz konusudur?

hamle soruları

12

HAMLE-1

kuralı öğren!

FELSEFEDE TUTARLILIK

Felsefe tarihinde filozofların aynı sorulara farklı cevaplar vermiş olmaları felsefenin öznel bilgi oluşundan kaynaklanır. Her filozofun aynı soruyu kendi bakış açısına göre farklı biçimde cevaplandırması ve bu farklı düşüncelerin hepsinin felsefe içerisinde yer alması doğaldır.

Çünkü felsefede tek bir doğru yoktur.

Ortaya konan felsefi düşüncelerin mantık kurallarına uygun kendi içinde çelişki barındırmaması gerekir.

O hâlde yapısal bütünlüğü bozulmadan dile getirilen her anlamlı düşünce - kendi kendini yadsımayacak bilgiler içerdiği sürece - tutarlı olacaktır. Felsefede tutarlılık; ortaya konan düşüncelerin kendi içinde çelişki taşıması, önceki ve sonraki bilgiler arasında mantıksal bağın kurulabilmesidir.

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

- Bu yıl üniversite sınavlarına 15 dakika geç kalan aday sınavına alınmayacaktır.
- Sınavın başlama saati 9:00'dur.
- Sınav 9:30'dan sonra katılanlara ek süre verilmeyecektir.

Yukarıda verilen bilgi notu felsefenin hangi niteliğine uymamaktadır?

- A) Sistemliliği
- B) Hoşgörülülüğü
- C) Tutarlılığı
- D) Öznelliği
- E) Genelliği

Çözüm:

Tutarlılık, ortaya konulan düşüncelerin kendi içinde çelişki taşıması, önceki ve sonraki bilgiler arasında mantıksal bağın kurulabilmesidir.

Cevap: C

HAMLE-3

bir de sen dene!

1. "Akıl ilkelerine uygun, kendi içinde çelişki barındırmayan önermeler, bilgiler ortaya koymaktır."

açıklaması felsefenin hangi niteliğinin tanımıdır?

- I. Genel geçerlilik
- II. Uyumluluk
- III. Tutarlılık
- IV. Temellendirme
- V. Gerçeklik

2. Felsefe önermeleri doğrulanabilen veya yanlışlanabilen, test edilen önermeler değildir. Bu doğrulanabilirlik bilimde geçerlidir.

Felsefe önermelerinin tutarlılığı, doğrulanabilirliği aşağıdaki verilenlerden hangisine dayalı olarak gerçekleşmektedir?

- I. Deneye
- II. Bilimsel yöntem
- III. Mantıksal denetimden geçmeye
- IV. Temellendirmeye
- V. Birikimliliğe

3. • Öğretmen, sınıfta ders anlatırken kimseyi içeri almaz.
• Öğretmen ders dinlemeyenlere zayıf not vermektedir.
• Ahmet, öğretmen ders anlatırken sınıfa girer.
• Öğretmen, "Ahmet sessizce otur." der.

Yukarıdaki metinlerde felsefenin hangi niteliğine aykırı bir durum söz konusudur?

- I. Birikimli olma
- II. Kapsamlı olma
- III. Akılcı olma
- IV. Tutarlı olma

4. Felsefede ortaya atılan bir düşüncenin doğru ya da yanlış olması o düşüncüyü üreten filozofu bağlar. Fakat felsefi düşünce ifade edilirken bu düşüncenin mantıksal dayanağının olması zorunludur.

Yukarıdaki parçada felsefenin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- I. Eleştirelilik
- II. Tutarlılık
- III. Evrensellik
- IV. Birikimlilik

HAMLE-1

kuralı öğren!

FELSEFE-YAŞAM İLİŞKİSİ:

Felsefe, başlangıcından günümüze kadar yaşam ve hayata dair varlığı sorgulamış, eleştirmiş ve algılanabilirin ve algılayanamayanın özünü araştırmıştır. İnsan, kendisini diğer canlılardan ayıran akli sayesinde yaşama ve hayata hatta ölümden sonraki hayata dair sorular sorup sorgulamalar yapmıştır.

Felsefenin yaşama dair soruları "Varlık nedir? Hayatın anlamı nedir? Ölüm bir son mudur? Ölümden sonra yaşam var mıdır? Nereden geldik, nereye gideceğiz?" şeklindedir. Bu ve benzeri sorular çoğaltılabilir.

FELSEFE-DİL İLİŞKİSİ

Zihnimizle dış dünyadan algıladığımız her şey, bizim düşünce-mize yansır. Düşüncelerimizi de en iyi şekilde dille ifade ederiz. Dolayısı ile felsefe birtakım önermeler kümesidir. Bu önermeler, bir sembol sistemi olan dil ile ifade edildiği için felsefe ile dilin sıkı bir ilişkisi vardır.

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

Felsefe tarafından "Hayatın anlamı nedir? İnsan nedir? Varlık nedir? Ölüm bir son mudur? Ölümden sonra yaşam var mıdır? Nereden geldik, nereye gideceğiz?" **şeklinde hayata dair soruların sorulması onun hangi özelliğini gösterir?**

- A) Tutarlı bir bilgi olma
- B) Sistemli olma
- C) Bilimsel bilgilerden yararlanma
- D) Metafiziksel konuları da ele alma
- E) Akla dayanma

Çözüm:

Felsefe sorularına hiçbir zaman kesin cevaplar verilemez. Çünkü bunlar metafizik ve dinî bilgi türünde cevapları olan felsefi ya da metafizik soru tipleridir. Felsefenin hayata ve yaşama dair bu metafizik (algılananın ötesi) soruları sorması felsefenin işlevlerinden biridir.

Cevap: D

Örnek:

Aşağıdakilerden hangisi dil ile felsefe arasındaki ilişkiyi açık-lamaz?

- A) Dil, felsefi düşüncelerimizin açıklanmasında kullandığımız en önemli semboldür.
- B) Dilin etkili bir şekilde ifade edilmesi felsefi düşüncenin etkinliğini artırır.
- C) Dil olmasa felsefi düşünceler başka semboller kullanılarak daha etkin ifade edilir.
- D) Dilin çözümlenmesi ile felsefi düşünce de çözümlenmiş olur.
- E) Dil ile felsefi düşüncenin uyumu düşüncenin anlamlandırılmasını sağlar.

Çözüm:

İnsan düşünen ve düşündüğünü de başkalarına, çeşitli semboller kullanarak ifade eden varlıktır. İnsanın düşüncelerini en etkili ve anlaşılır bir şekilde ancak dille ifade edilir.

Cevap: C

HAMLE-3

bir de sen dene!

1. Felsefe bütün bilgi ve değerlerin kendisinden çıkmasından kaynaklanan bir özelliğinden dolayı diğer konularla bir bağ kurar. **Felsefenin ilişkisinin olmadığı disiplin aşağıdakilerin hangisidir?**

- I. Sanat
- II. Metafizik
- III. Bilim
- IV. Yaşam
- V. Deney

2. **Aşağıda dil ile ilgili verilen bilgiler doğru ise ayraç içine (D) yanlış ise (Y) yazınız.**

- Bir uzlaşım aracıdır. ( )
- İletişim aracıdır. ( )
- Sembollerden oluşur. ( )
- Kavram ve terimlerden oluşur. ( )
- Düşünceyi belirleyen, kavramdır. ( )

1. I. Akla ve mantığa dayanır.
II. Birikerek ilerlemez.
III. Evreni ve yaşamı konu edinir.
IV. Duygu ve hisse dayanır.
V. Kesinlik içerir.
- Yukarıda verilen özelliklerden hangileri felsefenin özellikleri arasında gösterilemez?**
- A) I. ve II.   B) II. ve III.   C) II. ve IV.
D) III. ve IV.   E) IV. ve V.

2. Felsefenin, elimizdeki sihirli bir alet olduğunu hiç düşündünüz mü? Felsefe, yetenekli ustaların maharetli ellerinde, bilimde ve teknolojiye baş döndüren gelişmelerin ilk adımlarını atmada etkindir. Buna karşılık acemi ve kötü niyetli insanların eline geçtiğinde, bırakın duraklamayı toplumu çağların gerisine götürebilir. Bu örneklerin felsefe tarihinde yaşandığını bilmekteyiz.
- Aşağıda verilenlerden hangisi, felsefenin gerilemelere neden olduğunu gösteren örneklerden biridir?**
- A) İlk Çağ'da bilginin ele alınması
B) Yeni Çağ'a girişte ideal devlet arayışları
C) Orta Çağ'da felsefenin dinin hizmetine girmesi
D) Ahlak ve siyaset konularına ilgi duyulması
E) Yakın Çağ'da toplum sorunlarının ele alınması

3. **Aşağıdakilerden hangisi felsefi düşüncenin niteliklerinden biri değildir?**
- A) Varlığı bir bütün olarak ele alması
B) Olgusal düşünmeyi esas alması
C) İncelediği konularda sınır olmaması
D) Özgür düşünceyi esas alması
E) Çözümleyici ve kurucu bir düşünce olması

4. Felsefenin konuları farklılık içerir ve değişir.
Bu cümleden hareketle felsefe ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
- A) Farklı alanlarda bilgi üretir.
B) Öznel bir bilgidir.
C) Çağın koşullarından etkilenir.
D) Değişimi esas alır.
E) Kesindir.

5. **Aşağıdakilerden hangisi felsefi düşünce biçiminin özelliklerinden değildir?**
- A) Sistemli, bağımsız ve kişisel olması
B) Mitolojiyi, efsaneleri ve mitleri referans almaması
C) İnanca, sezgiye değil, akla dayalı olması
D) Düşünceler arasında ilişki olmaması
E) Bir inancın yorumu olarak değil, bir merak sonucu olarak ortaya çıkması

6. Thales evrenin ana maddesinin "su" olduğunu söylediğinde bu düşüncesini deneyin doğruluğuna dayandırmamış, mantıksal doğruluğa dayandırarak açıklamıştır. Suyun varlığını ve yokluğunu insanlara düşündürmüştür.
Bu açıklamaya göre felsefi düşüncede önemli olan unsur aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Temellendirme
B) Tutarlılık
C) Sorgulayıcılık
D) Anlaşılabilirlik
E) Doğrulanabilirlik

1. Felsefede akıl yürütmenin, insanın sahip olduğu bilgi birikiminin ve kavramların önemli bir yeri vardır. Sanatta ise duygular ve hayal gücü esastır. Felsefe varlığın özünü, anlamını anlamaya çalışırken sanatta güzel olanı yakalama, ifade etme söz konusudur. Bunun sonucu olarak sanat doğrulara değil, güzel olana yönelir. Sanat, sanatçının dünyasını bize anlatır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Sanat ve felsefenin konusu aynıdır.
B) Felsefe ve sanatın yöntemi farklıdır.
C) Sanat ve felsefenin bazı farklı yönleri vardır.
D) Felsefe ve sanatın kaynağı farklıdır.
E) Sanat ve felsefe arasında hiçbir ilişki yoktur.

2. I. Bilgimizin bir sınırı var mıdır? ..... Epistemoloji
II. Varlık akılla açıklanabilir mi? ..... Ontoloji
III. Erdemli olmak mümkün mü? ..... Etik
IV. Bireyin hakları nelerdir? ..... Siyaset
V. Güzel, hoş ve yüce nedir? ..... Dini Bilgi

Yukarıda verilenlerin hangisinde felsefeye dair sorular ve felsefe disiplinleri yanlış eşleştirilmiştir?

- A) I.   B) II.   C) III.   D) IV.   E) V.

3. Filozof olmak ne kadarda zor bir meslektir. Düşünce üretirsiniz, bu düşünceniz öznel olacak, sorgulamaya dayanacak, kesinlik ve doğruluk iddiası olmasa bile düşüncenizi temellendirmeniz gerekecek. Bu kadar mı? Tabii ki bunun dışında toplumla aynı konuları düşünürken aynı anda düşünülmesi gerekenleri de düşünmek zorunda kalacaksınız.

Bu parçada "düşünülmesi gerekenleri de düşünmek zorunda kalmaları" sözüyle filozofların hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Bilgi üreten insanlardır.
B) Düşüncelerini temellendiren insanlardır.
C) İdeal olanı düşünürler.
D) Düşünce üretirler.
E) Düşüncelerini akıl temeline dayandırarak açıklarlar

4. Sembolik bir araç olan dilin en önemli fonksiyonu, insanın hemcinsleriyle ve diğer varlıklarla ilişkisini sağlamasıdır. Belki de insanın en değerli varlığı, sahip olduğu dilidir. Diğer canlıların dilleri içgüdüsel olduğu için iletişimleri kendi cinsleri içerisinde sınırlanmış, insana ve diğer hayvanlara bir nevi kapatılmıştır. Oysa insanın dili daha fonksiyondur. Kendi cinsinin yanı sıra hayvanlarla da iletişimde bulunur.

Aşağıdakilerden hangisi dilin bu parçada açıklanan fonksiyonlarından biri değildir?

- A) Dil bir iletişim aracıdır.
B) Dil sembolik bir iletişimdir.
C) Dil insanda içgüdüsel bir semboldür.
D) Dil insanlar arasındaki bağlantıyı kurmada etkindir.
E) Dil fonksiyonel bir argümandır.

5. **Aşağıdakilerden hangisi felsefe disiplinlerinden biri değildir?**

- A) Ahlak felsefesi
B) Sanat felsefesi
C) Bilgi felsefesi
D) Varlık felsefesi
E) Çözümleyici felsefe

6. **Aşağıdaki sorulardan hangisi bilimin ilgi alanına girer?**

- A) Bilgimizin sınırları nelerdir?
B) Bireyin hakları nelerdir?
C) Cisimlerin kütle ve hacim ilişkisi nasıl açıklanır?
D) Ruh ölümlü mü, ölümsüz müdür?
E) Estetik yargı nedir?

1. Felsefenin nesnel bir tanımı yapılamaz. Bunun nedeni, felsefenin öznel düşünceye dayanıyor olmasıdır.
Aşağıda verilen tanımlardan hangisi felsefeye ait olamaz?

- A) Felsefe, hikmet sevgisidir.
- B) Yolda olmaktır.
- C) Bilimlerin anasıdır.
- D) Somut konuları araştırmaktır.
- E) Her şeyi sorgulamadır.

2. 9. Din vahye dayanır. Bu nedenle dinde sorgulama, dinin özüne yönelik eleştiri söz konusu değildir. Oysa felsefe filozofun aklına, birikimlerine ve eğilimlerine dayanır. Ayrıca dinde iman esas iken felsefede belirli ilkelere, varsayımlara dayalı akıl yürütme esastır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Din ve felsefenin amaçları farklıdır.
- B) Felsefe ve dinin işlevleri farklıdır.
- C) Din ve felsefenin ulaştığı sonuçlar farklıdır.
- D) Felsefe ve dinin bazı farklı yönleri vardır.
- E) Din ve felsefe arasında herhangi bir ilişki yoktur.

3. **Aşağıdaki seçeneklerden hangisi filozofların bir özelliği olamaz?**

- A) Nesnel bilgiler verirler.
- B) Varlığı ve anlamını araştırırlar.
- C) Var olanı sorgularlar.
- D) Hayata ve yaşama dair konuları ele alırlar.
- E) Öznel düşünceler üretirler.

4. Felsefe, bilgiyi arama, bilgiyi sevme anlamına gelir. İhtiyaç ve merakla başlamıştır. İşe, varlığın ne olduğunu sorgulamakla başlamış ve zamanla konuları gelişmiş ve genişlemiştir.

Aşağıda verilenlerden hangisi felsefenin inceleme alanlarından biri değildir?

- A) Varlık
- B) Bilgi
- C) Kültür
- D) Din
- E) Sanat

5. **Aşağıda verilenlerden hangisi felsefe ile bilimin ortak özelliklerinden değildir?**

- A) Doğruyu ve gerçeği araştırırlar.
- B) Doğrulukları kesindir.
- C) Akla ve mantığa dayanırlar.
- D) Sistemli ve tutarlıdırlar.
- E) Evrensel konuları ele alırlar.

6. **İnsanın eylemlerini ve bu eylemlerini yöneten ilkeleri ele alıp davranışı toplumun beklentileri doğrultusunda iyi ve kötü olarak değerlendiren ve olması gereken değerleri ele alan felsefe disiplinine ne ad verilir?**

- A) Din felsefesi
- B) Ahlak felsefesi
- C) Varlık felsefesi
- D) Sanat felsefesi
- E) Siyaset felsefesi

1. I. Nesnel düşüncedir.
II. Releksif düşüncedir.
III. Akıl ve mantık ilkelerine dayanır.
IV. Cevapları soru sormaktan daha önemlidir.
V. Temellendirmeye dayalı bir düşüncedir.
Yukarıda numaralandırılmış niteliklerden hangileri felsefeye ait değildir?

- A) I. ve II   B) II. ve III.   C) IV. ve V.
D) I. ve IV.   E) II. ve V.

2. Filozofun ortaya koyduğu düşünce akıl ve mantık ilkelerine dayanır. Genel geçerlilik ve kesinlik ifade etmez. Felsefi düşünceler öznelidir. Doğruluk ya da yanlışlık iddiasında bulunmaz. Felsefede önemli olan, ortaya konulan düşüncenin çelişki barındırmamasıdır.
Bu parçadaki "Felsefi düşüncelerin çelişkili ifadeler barındırmaması" sözü felsefenin hangi niteliğini vurgular?

- A) Tutarlılık
B) Eleştirelilik
C) Temellendirilebilirlik
D) Sistemlilik
E) Doğruluk

3. **Sokrates'in "Sorgulanmamış bir hayat yaşanmaya değmez." sözü felsefeyi aşağıdakilerin hangisi ile ilişkilendirmektedir?**

- A) Bilim
B) Din
C) Siyaset
D) Ahlak
E) Dil

4. Dil; insanla insan, insanla diğer var olan şeyler arasında birleştirici bir bağ kurar. İnsan olmanın en önemli niteliği "dil"i kullanmasıdır, diyebiliriz. Dili, "herhangi bir zihin faaliyetinin açığa çıkarılmasına, bir zihinden diğer zihne aktarılmasına yarayan bir işaretler sistemi" şeklinde tanımlayabiliriz.
Bu parçada dilin aşağıdaki özelliklerinden hangisine değilmiştir?

- A) Toplumsal birli sağlama aracı olma
B) İnsanın temel bir özelliği olma
C) Düşünceyi ifade aracı olma
D) İletişim aracı olma
E) Düşünme aracı olma

5. "Felsefe olmasa bilimler, birliği olmayan boş bir yığın ve cansız bir beden gibi olurdu."
Bu parçayı aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Felsefe ve bilim arasında karşılıklı etkileşim vardır.
B) Felsefe bilimsel bilgilerden anlamlı bir bütün oluşturur.
C) Bilimin kaynağında felsefi düşünce vardır.
D) Felsefe ve bilim birbirinden faydalanır.
E) Bilim ve felsefenin amaçları aynıdır.

6. Felsefenin çeşitli sorular sorarak varlığın özünü, insan bilgisinin imkân ve sınırlarını, insandaki evrenin yerini, eylemlerini ve davranışta bulunurken uyulması gereken ilkeleri ve güzelin ölçütlerini tartışır.
Bu açıklamada felsefenin üzerinde durduğu konulardan hangisine değilmiştir?

- A) Metafizik   B) Epistemoloji   C) Etik
D) Sanat   E) Bilim

1. Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Güzel, hoş, yüce kavramları - Ahlak felsefesi (etik)
- B) Gerçeklik, hakikat kavramları - Bilgi felsefesi
- C) Arkhe, öz, töz kavramları - Varlık felsefesi (ontoloji)
- D) İyi, kötü kavramları - Ahlak felsefesi (etik)
- E) Varlığın bilgisi doğuştan mıdır?- Ontoloji

2. Felsefe ve dinin karşılaştırılmasıyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi doğru değildir?

- A) Felsefe eleştirel ve sorgulayıcı, din dogmatik bir bilgi türüdür.
- B) Felsefede temellendirme zorunluluğu vardır, dinde yoktur.
- C) Felsefe dogmaya dayanır, din akli temel alır.
- D) Felsefede kaynak insan akli iken dinde ilahidir.
- E) Felsefe yaşamı sorgularken, din ölümden sonraki yaşamı da konu edinir.

3. Ludwig Wittgenstein'a göre dil dünyanın bir resmidir. Bunu "Dilimin sınırları, dünyanın sınırlarıdır." diye ifade eder. Ona göre dil önermelerden meydana gelir. Önermeler ise gerçekliğin resimleridir. Dil ile gerçek aynı yapıya sahiptir. Dilin çözümlenmesi durumunda gerçeklik de çözümlenmiş olur. Dilin yapısı gerçekliğe de sınır koyar. Dille ifade edilemeyenler bilgi değeri taşımazlar.

Dil ile düşünce ve dil ile gerçeklik arasındaki ilişkiler hangisinde verilmemiştir?

- A) Dil anlaşılmaz ise düşünce de anlaşılmaz.
- B) Dil düşünmenin ifade edilmesinde kullanılan en önemli semboldür.
- C) Dilin açıklayamadığı bilgi değersizdir, doğru değildir.
- D) Dil önermelerden oluşur ve önermeler de gerçekliğin kendisidir.
- E) İnsan dil olmadan da düşünebilir.

4. Aşağıda verilenlerden hangisi felsefe bilgisinin özelliklerinden biri değildir?

- A) Tutarlı bilgiler verir.
- B) Mitoloji ve dinden bağımsız akla dayalı açıklamalar yapar.
- C) Verdiği cevaplar sorulardan daha önemlidir.
- D) Felsefe soruları bir defa çözüldüler mi felsefe sorusu olmaktadır çıkar.
- E) Birikimlidir, fakat ilerlemeden yoksundur.

5. İlk olarak Pythagoras tarafından kullanılan ve Türkçe'ye "felsefe" olarak geçen Yunanca "philosophia"nın sözcük anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilgi
- B) Bilgide sonsuzluk
- C) Bilge insan
- D) Bilgelik sevgisi
- E) Bilgiyi sorgulayan

6. Dil, insanla insan ve insanla varlıklar arasındaki ilişkinin belirlenmesini sağlar. Dilin bu belirleme ve bildirme işlevi, insan yaşamı için çok önemlidir. Çünkü insana özgü bütün başarılar, başka sanat, bilim ve felsefe olmak üzere dile dayanır. Uygarlık hızla gelişmesini dile borçludur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Dil, insanın en önemli ifade aracıdır.
- B) İnsanın çeşitli başarılarının temelinde dil vardır.
- C) İnsan başarı ve başarısızlıklarını dille ifade eder.
- D) Dil, insanın ve toplumun hayatına göre oluşur.
- E) İnsanın oluşturduğu semboller sistemi dil olarak ifade edilir.

1. Felsefe öncesi dönemlerde her olayı masalsi bir hikayeye dayandırarak açıklama yapan kavrama ne ad verilir?

- A) Din
- B) Mitoloji
- C) Hurafe
- D) Realite
- E) Dogma

2. Antik Yunan'da insanlar bilgi ihtiyaçlarını gidermek için değişik kaynaklara ve alternatiflere başvurmuştur. Bu kaynakların, zaman geçtikçe problemlerin çözümünde etkili olmadığı yavaş yavaş dile getirilmeye başlanmıştır. Bu durumu güçlendiren faktörlerin başında ekonomik durumun iyileşmesiyle beraber insanların rahatlaması ve fizyolojik ihtiyaçların yanında başka ihtiyaçların da varlığından haberdar olmaya başlamaları gelmektedir ve daha çok merak eden insanlar ortaya çıkmaya başlamıştır.

Buna göre, felsefenin ortaya çıkmasında etkili olduğu kabul edilen unsur aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kültürel etkileşim
- B) Ekonomik gelişmişlik
- C) Fizyolojik ihtiyaçlar
- D) Özgür düşünce
- E) Merak duygusu

3. Felsefe öncesi dönemlerde insanlar doğa olaylarını efsanelere inanarak açıklamaktaydılar. Örneğin eski Yunanlılar mitolojik olayları tanrılarına dayandırarak açıklamaktaydılar. Başka bazı toplumlar dünyanın öküzün boynuzları üzerinde durduğunu ve depremi, öküzün boynuzlarını sallamasına dayanıyorlardı. Bu ve benzeri durumdaki açıklamalar insanları tatmin etmemeye başladığında, insanlar sorunlarını çözmek için mecburen çareler aramaya başlamışlardır. Eski Yunan'da (İyonya) düşünce serbestliğinin olması bu işi kolaylaştırmıştır.

Bu parçaya göre insanları düşünmeye iten etken nedir?

- A) Sorunlarının çözümlenmemesi
- B) Özgür ortam
- C) Mitolojik gerçekler
- D) Doğa olayları
- E) Kültürel etkileşimler

4. Felsefenin işlevleriyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi doğru değildir?

- A) Varlığın anlamını kavramak ister.
- B) Varlık hakkındaki bilgimizi sorgular.
- C) Bilimin anlamını ve değerini sorgular.
- D) Toplum hayatı içinde bireysel hak ve özgürlükleri sorgular.
- E) İnsanların başarılarını ölçer.

5. Aşağıdakilerden hangisi bilgi felsefesinin cevap aradığı sorulardan değildir?

- A) Bilgi nedir?
- B) Bilgi doğuştan mıdır, yoksa sonradan mı kazanılmıştır?
- C) Bilginin kaynağı akıl mıdır, yoksa deney midir?
- D) İnsan niçin bilgi edinir?
- E) Doğru bilginin ölçütü nedir?

6. Sanatçı güzel olanı, insanda hoş duygular uyandıranı bulmaya çalışır. Felsefe ise evren, bilgi ve insan yaşamı ile ilgili doğruları arar. Felsefe yapmak için eleştirci ve yaratıcı bir zekaya ihtiyaç vardır. Sanatçı olmak için de düş gücüne, yeteneğe ve yaratıcılığa sahip olmak gerekir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Sanat ve felsefenin konuları birbirine benzer.
- B) Felsefe ve sanat çalışmaları için ileri düzeyde bir birikim gerekir.
- C) Sanat ve felsefenin amacı aynıdır.
- D) Felsefe ve sanatın kaynakları farklıdır.
- E) Sanat ve felsefenin bazı benzer yönleri vardır.

1. Aşağıda verilen bilgilerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Felsefenin soyut bir bilgi olması insan hayatı ile ilgilenmesini engeller.
- B) Felsefe hiç kesintiye uğramadan hakikati arar.
- C) Felsefe, dogmatik yaklaşıma karşıdır.
- D) İnsanın varlığı merakından doğmuştur.
- E) Metafizik, felsefenin ilk başlangıcıdır

2. Felsefe yapabilmek için doğuştan bir meziyete sahip olmaya gerek yoktur. Düşünme, duyarlı her insan için doğal bir etkinliktir. Çünkü insan; varlığı içinde yaşadığı toplumu, geçmişini ve bütün yanları ile bizzat kendisini tanımak ve bilmek ister.

Bu parçada hareketle aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe yapmak için doğuştan bir yetiye gerek yoktur.
- B) Felsefe; düşünme, anlama ve yorumlama etkinliğidir.
- C) Felsefe insanın kendisine soru sormasıdır.
- D) Felsefe yapmak bir bilgi edinme etkinliğidir.
- E) Felsefede sorular cevaplardan daha önemlidir.

3. Sanatın birden fazla kolu olduğu gibi birden fazlada amacı vardır. Özellikle hukukun üstün kılınmadığı, demokrasinin gelişmediği toplumlarda sanat da sekteye uğrar. Her ne kadar sanat eserleri insan zihninde yaratılmış olsa da zihin, toplumsal koşullara bağlıdır.

Bu parçada vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Sanatın gelişimi özgür düşünceye bağlıdır.
- B) Her toplum sanata önem vermelidir.
- C) Sanatçı zihin faaliyetlerinde bulunarak eser meydana getirir.
- D) Sanatın birden fazla türü vardır.
- E) Sanat toplumsal sorunları dile getiren bir bilgi türüdür.

4. Bazı toplumların bilgiye bakışı, o bilginin somut anlamda fayda sağlayıp sağlamamasına göre değişmektedir. Bilgi özellikle sanayi devrimiyle iyice faydacı bir yapıya büründü. Bu anlayışa göre bilgi pratik anlamda fayda sağlıyorsa var, sağlamıyorsa yoktur. Felsefenin pratik anlamda fayda sağlamadığını düşünen toplumlar onu bir kenara itmişlerdir. Buna karşın gelişmiş bilim toplumlari felsefenin görünmeyen kahraman olduğunu, o olmadan pratik bilimin olamayacağını bildikleri için felsefeye gereken önemi vermişlerdir. Günümüz devletlerine baktığımızda felsefenin olmadığı toplumlarda geri kalmışlık, demokrasi ve hukuk yoksunluğu, hurafelere dayalı bir dini yapı egemenliği görürüz.

Aşağıdakilerden hangisi metinden çıkartılabilecek yargılardan birisi olamaz?

- A) Felsefenin işlevi toplumlara göre değişkenlik içerir.
- B) Felsefe soyut bir bilgidir.
- C) Felsefe gelişmiş toplumlarda bilimsellik özelliğine bürünür.
- D) Felsefe pratik hayat bilgisidir.
- E) Felsefenin seyri toplumun temel özelliğine göre şekillenir.

5. Aşağıdakilerden hangisi **ahlak (etik) felsefesinin sorusu olabilir**?

- A) Eylemlerimizde özgür müyüz?
- B) Duyusal bilgi kesin midir?
- C) Doğru ve gerçek aynı şey midir?
- D) Ortak estetik değerler var mıdır?
- E) Hangi inançlar kutsaldır?

6. Felsefeyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi **doğru değildir**?

- A) Doğru bilgilere ulaşma amacındadır.
- B) Eleştirel bir tavrın sonucunda ortaya çıkmıştır,
- C) Görünenlerin bilgisiyile yetinmez, görünenin arkasındaki gerçekliğe ulaşmaya çalışır.
- D) Nesnel bilgiler verir.
- E) İlk Çağ'da din ve mitolojinin sorgulanması ve bilgilerin irdelemesi felsefenin doğuşuna kaynaklık etmiştir.

